

Ärende: VN/846/2018

Utlåtandebegäran om regeringens proposition till riksdagen med förslag till Ålands självstyrelselag

Remissinstansens utlåtande

Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan

Statistikcentralens utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till Ålands självstyrelselag

Statistikcentralen tackar för möjligheten att ge ett utlåtande.

Statistikcentralen är en statlig myndighet som enligt 2 § i lagen om Statistikcentralen (48/1992) har till uppgift att utarbeta statistik och utredningar som gäller samhällsförhållandena samt att sörja för det allmänna utvecklandet av statens statistikväsen i samarbete med övriga statliga myndigheter. Enligt 2 § i statistiklagen (280/2004) är Statistikcentralen en allmän myndighet inom statens statistikväsen. I 20 § i statistiklagen finns särskilda bestämmelser om Åland. Enligt paragrafen ska vid framställningen av statistik över Åland iakttas bestämmelserna i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Uppgifter som gäller Åland och som rikets myndigheter fått för statistiska ändamål kan utan hinder av 12 och 13 § för framställning av statistik lämnas ut till de myndigheter som framställer statistik för Åland.

I utkastet till regeringsproposition föreslås bestämmelser om fördelningen av lagstiftningsmakten. Enligt 27 § 1 mom. 32 punkten i lagutkastet har lagtinget lagstiftningsbehörighet i fråga om statistik som beskriver förhållandena på Åland och enligt 28 § 1 mom. 47 punkten i lagutkastet har riksdagen lagstiftningsbehörighet i fråga om statistik som gäller statens behov. Detta förslag motsvarar nuläget och Statistikcentralen har inget att anmärka på det.

I lagförslagets 46 § har bestämmelser intagits om grunden för samarbete mellan de statliga och de åländska statistikmyndigheterna i bland annat statistikarbetet. I paragrafen föreslås det att en överenskommelseförordning utfärdas. Enligt motiveringen till regeringspropositionen blir förordningen själva basen för samarbetet mellan de statliga statistikmyndigheterna och den åländska statistikmyndigheten. Statistikcentralen konstaterar att samarbetet med den åländska statistikmyndigheten har fungerat mycket bra och är kontinuerligt till sin natur. Det har inte tidigare föreskrivits om statistiksamarbete mellan rikets och Ålands statistikmyndigheter, utan samarbetet har genomförts på samarbets- och avtalsbasis för att undvika överlappande datainsamling och en extra uppgiftslämnarbörda. Statistikcentralen har goda erfarenheter av det nuvarande

avtalsbaserade samarbetet med den åländska statistikmyndigheten. Att ersätta avtalet med en förordning skulle inte bara utgöra en onödig extra administrativ börda, utan också göra det svårare att anpassa statistikproduktionen och samarbetet mellan institutionerna till förändrade förhållanden och informationsbehov. Statistikcentralen understöder inte den föreslagna praxisen att samarbetet inom statistikväsendet regleras genom en överenskommelseförordning i Ålands självstyrelselag.

För närvarande representeras god praxis inom statistiksamarbetet av avgiftsfria leveranser av flera material samt t.ex. ett tilläggsurval för Ålands hushåll i konsumtionsundersökningen. Man har kommit överens om tilläggsurvalet genom ett uppdragsavtal och urvalet gör det möjligt att producera regionala uppgifter med tillräcklig tillförlitlighet på ett samordnat och effektivt sätt inom ramen för samma riksomfattande datainsamling. Möjligheterna med en separat datainsamling och publicering av mer detaljerade uppgifter ska alltid övervägas från fall till fall och med beaktande av kraven på dataskydd inom statistikbranschen, myndighetens ansvar för kostnadseffektivitet samt de metoder som tillämpas. Dessa kan också hindra att uppgifter offentliggörs på landskapsnivå.

Ett nytt element i 46 § i lagförslaget är skyldigheten att i den statistik som statliga myndigheter publicerar redovisa Åland fristående från uppgifterna om övriga Finland där det är möjligt. Om detta innebär att uppgifterna om Åland i fortsättningen inte kan ingå i uppgifterna om Finland, anser Statistikcentralen att detta inte är möjligt av de orsaker som presenteras nedan. Däremot är det möjligt att fortsätta och om resurser, dataskydd och material tillåter det även utvidga förfarandet där uppgifterna om Åland är en del av Finlands uppgifter, men där uppgifterna också publiceras separat, t.ex. av Ålands egen statistikmyndighet.

I Statistikcentralens alla offentliggöranden publiceras uppgifterna om Åland separat när man använder regionala indelningar som är mindre än hela Finland. Dessa regionindelningar är bl.a. storområden, landskap, ekonomiska regioner, regionförvaltningsverk (RFV) samt närings-, trafik- och miljöcentraler (NTM-centraler). Statistikcentralen har i publikationen Kommuner och kommunbaserade indelningar 2015 beskrivit de vanligaste kommunbaserade standardiserade indelningarna som används inom statistik och som också innehåller en statistisk kommungruppering samt den språkliga indelningen. (https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yksk28_201500_2015_13520_net.pdf).

Dessutom gäller ett kapitel i Statistisk årsbok för Finland enbart Åland. Det kan redan konstateras att uppgifterna om Åland presenteras separat i statistiken och att uppgifterna om Finland alltid publiceras gällande hela landet. Uppgifter om Åland publiceras i separata publikationer och offentliggöranden av Ålands eget statistikverk genom egen verksamhet.

NUTS (den gemensamma nomenklaturen för statistiska territoriella enheter) är Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 som gäller medlemsstaternas ekonomiska territorium. Huvudnivån för NUTS är Finland. På indelningsnivå 1–3 har Åland en egen underpunkt i indelningen. Statistikcentralen fäster uppmärksamhet vid de internationella jämförelserna i propositionens motiveringar. Där nämns Färöarna och Grönland, vilka inte hör till Danmarks ekonomiska territorium. Statistikföringspraxis för Färöarna och Grönland kan således inte jämföras med statistikföring för Åland.

Enligt NUTS-förordningen omfattar Finlands ekonomiska territorium Åland. Således ska de uppgifter om hela landet som levereras till Eurostat enligt de egentliga statistikförordningarna också innehålla uppgifterna om Åland. Statistikcentralen anser att det inte är möjligt att ändra på nuvarande sätt för statistikföring, där uppgifterna om Åland framställs som en del av siffrorna för hela landet i enlighet

med officiella regionala indelningar, så att uppgifterna om Åland presenteras helt separat från Fastlandsfinland.

Statistikcentralen anser att det med tanke på Finlands internationella utfästelser och EU-lagstiftning är omöjligt att genomföra förslaget om separat publicering av uppgifterna. Därför kan den inte ge en uppskattning av ändringens inverkan på kostnaderna för statistikproduktionen. Som en fråga utanför sitt verksamhetsområde påpekar Statistikcentralen att uppgifterna om hela Finland inte enbart gäller statistikväsendet. EU-medlemsavgiften och många andra internationella förpliktelser baserar sig på uppgifter som gäller hela Finland och de ersätts inte med uppgifter för Fastlandsfinland.

Statistikcentralen kan inte heller på ett övergripande sätt uppskatta de kostnader som uppstår till följd av den högre statistiska exakthet som krävs om uppgifter i större utsträckning än i nuläget publiceras på Ålands nivå, eftersom alla tilläggsurval måste bedömas från fall till fall på grund av moderniseringen och kostnadseffektiviteten inom statistikbranschen. Inom statistikbranschen finns det flera nya författningsbaserade informationskrav och internationella metodändringar som förutsätter att statistikföringen utvidgas och effektiviseras ytterligare. Därför ska man i samband med varje datainsamling bedöma de nya metoderna, de nya tillgängliga övriga källmaterialen och deras tillräcklighet för informationsbehoven samt de tillgängliga resursernas tillräcklighet.

Statistikcentralen uppskattar det goda samarbetet mellan producenterna av Finlands officiella statistik och alla utvecklingsinsatser som främjar samarbetet mellan statistikproducenterna och utvecklingen av dataproduktionen.

Markus Sovala

Generaldirektör

Johanna Laiho-Kauranne

Överdirektör

Orjala Helvi
Statistikcentralen